

**УНІВЕРСИТЕТ
ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ
В ПЕРЕЯСЛАВІ**

**ВІТЧИЗНЯНА НАУКА НА ЗЛАМІ ЕПОХ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
(17 вересня 2024 року)**

№ 100

Переяслав – 2024

УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ
В ПЕРЕЯСЛАВІ

Рада молодих учених університету

Матеріали

Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

**«ВІТЧИЗНЯНА НАУКА НА ЗЛАМІ ЕПОХ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

17 вересня 2024 року

Вип. 100

Збірник наукових праць

Переяслав – 2024

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

УДК 340

Юрій Марина
(Київ)

МЕДІАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ КОНФЛІКТІВ

Сьогодні глобалізація поширюється не тільки у світі, але і у світовій економіці, політиці, демографії, суспільному житті та культурі, незалежно від географічного контексту та рівня економічного розвитку певного регіону. Існують суперечки щодо економічного, політичного чи соціального фону, які стосуються громадян різних країн. Разом з тим, популяризується процедура медіації, яка сприяє поширенню нового підходу вирішення конфліктів. Предметом даної статті є представлення сучасного образу медіації під час вирішення економічних спорів, а також її історію та вказівку на найважливіші функції в суспільствах та їхню потенційно високу значимість у майбутньому. Основна мета статті – представити медіацію як найкращий спосіб вирішення економічних конфліктів між представниками різних країн, націй, культур тощо, а також привернути увагу до бар'єрів, пов'язаних із її застосуванням.

Ключові слова: медіація, конфлікт, вирішення спору, міжнародні економічні відносини, економіка.

Today, globalization spreads not only in the world, but also in the world economy, politics, demography, social life and culture, regardless of the geographical context and the level of economic development of a certain region. There are disputes about the economic, political or social background that concern citizens of different countries. At the same time, the mediation procedure is popularized, which promotes the spread of a new approach to conflict resolution. The subject of this article is the presentation of the modern image of mediation during the resolution of economic disputes, as well as its history and indication of the most important functions in societies and their potentially high significance in the future. The main purpose of the article is to present mediation as the best way to resolve economic conflicts between representatives of different countries, nations, cultures, etc., as well as to draw attention to the barriers associated with its application.

Key words: mediation, conflict, dispute resolution, international economic relations, economy.

Протягом століть медіація розвивалася у деяких культурах як явище непрофесійної, неформальної підтримки вирішення конфліктів. Часто особи, які користуються суспільною довірою до формального чи неформального авторитету, виконували свої обов'язки як медіатори. У ХХ столітті почалося санкціонування та визнання медіації як професії, а посередника – як навченого фахівця. Досвід свідчить, що тенденція до підвищення значущості цього шляху пошуку компромісу збережеться.

Повага прав людини, демократичних систем держав, віра особистості у надані їй права та здатність до самовизначення, а також терпимість до різноманітності, що зростає, є причиною інтересу до використання медіації для вирішення спорів між людьми зручним для їх учасників способом. Також, варто відзначити, що медіація являється способом вирішення як інституційних, так і міжособистісних суперечок, надаючи широкий простір для дій.

Часто проблема вирішення конфлікту полягає не лише у предметі суперечки, а й у культурних відмінностях між сторонами (що часто посилює непорозуміння і посилює суперечку). Доктрина та практика медіації визначають медіацію як метод врегулювання

суперечок у особливому вигляді переговорів, що проводяться сторонами конфлікту з нейтральною третьою стороною – посередником.

Основними відмінними рисами медіації є: консенсуальний (добровільний) характер процедури та її результату (врегулювання); автономія сторін; неупередженість медіатора, який є представником обох сторін, обирається та відгукується сторонами та підпорядковується їх вказівкам [4].

У теорії та практиці розрізняють два види медіації:

1. Традиційна медіація, тобто медіація, ініційована сторонами на основі раніше укладеної медіативної угоди або побічної угоди або так званого компромісу під час спору (медіативна угода).

2. Медіація в ході судового розгляду, тобто медіація, ініційована судом (медіація за направленням до суду) [3, с. 42].

Медіація, окрім очевидних переваг (скорочення часу, витрат і напруженості в процесі досягнення угоди), іноді має свої недоліки, до яких відноситься можливий дисбаланс сторін/асиметрія потенціалів (економічних, інтелектуальних), що створює ризик зловживання перевагою з боку сильнішої сторони.

Це, безперечно, серйозна потенційна проблема, вирішення якої слід шукати у системних гарантіях верховенства права, що впливають із встановлених стандартів медіації, механізмів відбору медіаторів, етичного кодексу медіатора та професійної підготовки, а також активної ролі суду, що схвалює медіативну угоду з погляду законності та принципів чесної торгівлі (принципи соціального співіснування). Необхідно звернути увагу на ризик реакції суду на суттєвий перегляд медіативної угоди, що неприпустимо.

Також, медіація підвищує витрати на вирішення спору, оскільки сторонам у разі безуспішної медіації все одно доводиться звертатися до суду або арбітражу. Що стосується позасудової медіації, то ймовірність швидкого і остаточного врегулювання спору, що приймається сторонами в ході кількох або більше медіаційних сесій у змістовному сенсі, але також і в сенсі витрат розгляду, має величезну перевагу перед традиційним розглядом у загальному суді або арбітражному суді.

Існує також різниця між двома типами медіації. Перша істотна відмінність полягає в меті, якої вони досягають. У той час як медіація спрямована лише на врегулювання спірних питань та спільну роботу позицій сторін, які згодом мають бути схвалені судом, арбітраж за своєю суттю полягає у винесенні рішення щодо спору. Інша відмінність полягає в ролі медіатора у вирішенні спору. Медіатор виконує посередню роль у процедурі медіації і повністю впливає на початок, хід і кінець всього процесу медіації. У разі арбітражу ситуація виглядає дещо інакше. Вплив сторін на пробіг та завершення обмежений з моменту початку розгляду. Правильно, що воно дотримується раніше узгоджених правил, але суд стає арбітражним судом, обговорюючи питання ролі медіатора і арбітра наприкінці розгляду.

Міжнародна суперечка виникає, якщо хоча б одна із сторін має постійне місце проживання або тимчасове місце проживання в державі-члені або ж іншій, ніж держава проживання або звичайного місця проживання будь-якої з інших сторін [1, с. 132].

Просування та розповсюдження альтернативних методів вирішення спорів було прийнято Європейським Союзом. На своєму засіданні в Тампере 15-16.10.1999 Рада визначила нову мету створення та гармонізації правових інструментів для розвитку простору свободи, безпеки та правосуддя, і держави-члени мали встановити альтернативні позасудові процедури з метою покращення доступу до правосуддя в Європі.

Наслідком вищевказаних висновків стало прийняття Європейською комісією у 2002 році консультативного акту – Зеленої книги щодо альтернативного вирішення спорів у цивільних та комерційних справах. Слід додати, що вона включала 21 питання. Відповіді ними стали стимулом подальших законодавчих дій. Європейський парламент ухвалив Зеленому книгу 12.12.2003, а також ухвалив рішення щодо проекту директиви про медіацію у цивільних справах.

Згадка в Зеленій книзі про посередництво тільки в питаннях, що стосуються колишніх спорів ЄС, і, отже, у суперечках, що загалом стосуються економічного права, була виправдана як найвищим ступенем інтеграції держав-членів у цій галузі, так і необхідністю відновлення свобод Співтовариства і постійно зростаючої кількості міжнародних економічних суперечок на внутрішньому ринку, включаючи вирішення спорів у режимі онлайн.

Обговорення Зеленої книги призвело до підготовки Комісією у жовтні 2004 року окремого м'якого закону – Європейського кодексу поведінки медіаторів. Варто наголосити, що він встановлює необов'язкові стандарти поведінки та стандарти для медіаторів та організацій, що надають послуги з медіації, зосереджені навколо таких основних принципів, як незалежність, неупередженість, нейтральність, посередницька компетентність та конфіденційність, неформальність та добровільність медіації. Він був насамперед розроблений для цивільного та економічного вирішення спорів, хоча в принципі немає жодних перешкод для того, щоб його можна було розглядати як універсальний детермінант стандартів медіації.

Транскордонні (міжнародні) відносини – це всі контакти та відносини між людьми/суб'єктами із двох різних країн, а отже, і різних культур. Частота таких відносин пов'язана з процесами глобалізації, що відбуваються у суспільстві. Ми можемо перекласти концепцію глобалізації як тенденцію поширення аналогічних явищ у світовій економіці, політиці, демографії, громадському житті та культурі, незалежно від географічного контексту та економічної стадії регіону. Це також складний, багатовимірний процес поглиблення міжнародного поділу праці, збільшення міжнародної торгівлі, потоку капіталу, людей, технологій та товарів, проникнення культур та зростання відносин між країнами.

У глобальному масштабі це історичний процес, який завершує індустріальну епоху соціальної організації, що характеризується транснаціональною дифузією фінансового капіталу та культурних моделей, що ґрунтуються на розвитку новітніх технологій [5].

Проблеми, що виникають внаслідок інтенсифікації людських відносин у глобальному масштабі, пов'язані з недостатнім знанням культур партнерів та перешкодами для спілкування. Вони стосуються всіх сфер людського життя. Серед транскордонних відносин можна виділити, серед іншого: економічні (так званий міжнародний бізнес), соціальні (включаючи сімейні), політичні, релігійні, дипломатичні. Ці відносини можуть створювати конфліктні ситуації, і можуть бути предметом транснаціонального посередництва/переговорів.

Проблема міжнародного бізнесу закладена у понятті міжнародного управління, яка складніша, ніж управління внутрішнім бізнесом. Крім очевидних відмінностей між країнами (географічних, політичних, економічних, правових), існують проблеми, які ускладнюють орієнтування на ринку іншої країни – потреби іншої культури. Вміння використовувати можливості, які він надає, та уникати «перелопачування» формує організаційну культуру кожного бізнесу.

Переговори дозволяють функціонувати не тільки у бізнесі, тому дуже важливо знати нюанси, пов'язані з цим процесом у різноманітному культурному середовищі. Сторінки мають непросте завдання, адже вони хочуть дійти згоди, незважаючи на різні погляди на предмет їхнього інтересу, але й незважаючи на відмінності в культурних чинниках. До жодного посередництва чи переговорів, особливо тим, що проводяться у міжкультурному просторі, не можна розпочинати без підготовки.

Таким чином, теза дослідження, на якій засновано побудову даної статті, свідчить, що: медіація – найкращий спосіб вирішення спорів; міжнародна (транскордонна) медіація застосовна до конфліктів між людьми різних національностей, громадянства та культури; культурні бар'єри ускладнюють досягнення угоди у процесі медіації.

В епоху глобалізації питання про те, як долати нестабільне середовище, особливо при вирішенні міжнародних (транснаціональних) питань і проблем, стає все більш важливим. Відповіддю на такі сумніви може стати факт використання досягнень країн, де медіація перебуває на вищому рівні розвитку та адаптація рішень до їх можливостей.

Майбутнє предмета багато в чому ґрунтується на придбанні зразків із країн, де процес медіації відіграє сильну, іноді навіть основну роль у функціонуванні правосуддя. Це не просто питання коригування правил функціонування медіації чи медіаторів. Основне питання, мабуть, полягає в тому, що необхідні зміни у менталітеті суспільства. Без належних реформ, які сприятимуть використанню медіації у вирішенні суперечок, буде важко очікувати зростання значущості стабільності.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Brigg, Dr M. & Muller K. (2009). Con-ceptualising Culture in Conflict Resolu-tion. P. 121-140. Published online: 20 Apr 2009. Cite this article <https://doi.org/10.1080/07256860902766784>
2. Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters, <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:136:0003:0008:En:PDF>
3. Kozmuliak K. The Problems Of Realization of Right to Participate in Decision-Making in Environmental Matters. European Journal of Law and Public Administration. 2019. Vol. 6, No 1. P. 39-50. <https://doi.org/10.18662/eljpa/62>
4. Moore C.W., 2014, The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict, John Wiley & Sons, Inc., New Jersey
5. Peters D., 2010, It Takes Two to Tango, and to Mediate: Legal Cultural and Other Factors Influencing United States and Latin American Lawyers' Resistance to Mediating Commercial Disputes, http://works.bepress.com/don_peters/3
6. Practical issues of cross-border mediation, 2009, Academy of European Law, May.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІКА

Світлана Оліфірова, Зоя Казанова

ВІДНОВЛЕННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ
В ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ГРОМАДІ

3

Оксана Сливінська

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

5

МЕНЕДЖМЕНТ І МАРКЕТИНГ

В'ячеслав Полетаєв

РОЛЬ НАВЧАННЯ ТА РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ
В СТВОРЕННІ ЕФЕКТИВНИХ ЛІДЕРІВ

8

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Юрій Марина

МЕДІАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ КОНФЛІКТІВ

12

ПЕДАГОГІКА

Анастасія Задорожня

РОЛЬ БАТЬКІВ В СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

16

Микола Коваленко

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ
МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

19

Ірина Коляда, Ігор Косточка

ARTIFICIAL INTELLIGENCE TOOLS USE IN TEACHING FOREIGN
LANGUAGES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

21

ПСИХОЛОГІЯ

Альона Височин

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ КРИЗИ ІДЕНТИЧНОСТІ
СТУДЕНТАМИ ІЗ РІЗНОЮ САМООЦІНКОЮ

25

ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНІ НАУКИ

Олександра Буза, Ольга Чепок

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ З ПАРАМЕТРАМИ
ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО НМТ З МАТЕМАТИКИ

29

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ

Євгенія Коваленко

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОЗДОРОВЧИХ ЗАНЯТЬ
ДЛЯ ЖІНОК ТА ЧОЛОВІКІВ

33

Олександра Крашевич

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ
ПРИ ПОРУШЕННЯХ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ

36

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

Світлана Андрієнко

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ АСОЦІАТИВНИХ СИМВОЛІВ
НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

41

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

43